

EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 14.1.2014
COM(2014) 1 final

2014/0005 (COD)

Ettepanek:

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS

millega muudetakse nõukogu määrust (EÜ) nr 1236/2005, mis käsitleb kauplemist teatavate kaupadega, mida on võimalik kasutada surmanuhtluse täideviimiseks, piinamiseks või muul julmal, ebainimlikul või alandaval moel kohtlemiseks või karistamiseks

SELETUSKIRI

1. ETTEPANEKU TAUST

Euroopa Liidu Nõukogu võttis 2005. aasta juunis vastu määruse (EÜ) nr 1236/2005, mis käsitleb kauplemist teatavate kaupadega, mida on võimalik kasutada surmanuhtluse täideviimiseks, piinamiseks või muul julmal, ebainimlikul või alandaval moel kohtlemiseks või karistamiseks. Määrus jõustus 30. juulil 2006.

Lissaboni lepingu jõustumisega 2009. aasta detsembris õiguslikult siduvaks muutunud Euroopa Liidu põhiõiguste hartat kohaldatakse liidu institutsioonide, organite ja asutuste ning liikmesriikide suhtes, kui need rakendavad liidu õigust.

Euroopa Komisjon muutis nimetatud määruse II ja III lisa rakendusmäärusega (EL) nr 1352/2011, mis jõustus 21. detsembril 2011, esmajoones selleks, et kehtestada nende ravimite ekspordikontroll, et hoida ära teatavate ravimite kasutamist surmanuhtluse täideviimiseks (hukkamine surmava süsti teel). Selle muudatusega kaasnesid määruse (EÜ) nr 1236/2005 artikli 5 ja 6 kohaldamisjuhised, mis sätestati komisjoni talituste 20. detsembri 2011. aasta töödokumendis SEK(2011) 1624.

Vastuseks eelkõige Euroopa Parlamendi 17. juuni 2010. aasta resolutsioonile¹ alustas komisjon ka määruse (EÜ) nr 1236/2005 läbivaatamist täies ulatuses. 2012. aasta kevadel avaldas komisjon kandideerimiskutse eesmärgiga luua läbivaatamisel abistav eksperdirühm. Eksperdirühm kohtus ajavahemikul 2012. aasta juulist kuni 2013. aasta juulini Brüsselis kuus korda komisjoni asjaomaste talitustega.

2. HUVITATUD ISIKUTEGA KONSULTEERIMISE JA MÕJU HINDAMISE TULEMUSED

Pärast komisjoni rakendusmääruse (EL) nr 1352/2011 avaldamist väljendasid mitmed ELi ravimitootjad oma vastuseisu oma toodete kasutamisele surmanuhtluse täideviimiseks. Ühe sellise ravimi tootjad ELis, mille suhtes ekspordikontrolli ei kohaldata, kuid mida võidaks kasutada Ameerika Ühendriikides surmavate süstide tegemiseks, on teavitanud Euroopa Komisjoni meetmetest, mida nad on võtnud tagamaks, et nende edasimüüjad kolmandates riikides hoiaksid ära selle ravimi kasutamise surmanuhtluse täideviimiseks. Nii eksportivad tootjad kui ka pädevad ametiasutused on märkinud, et praegune suur eksporditehingute arvu aastas hõlmav ravimite ekspordi kontrollisüsteem on liiga kohmakas.

Eksperdirühm pakkus läbivaatamise käigus väärtuslikke nõuandeid, eelkõige Euroopa Inimõiguste Kohtu praktika ja selliste kaupade turustamise kohta, mida saab kasutada piinamiseks või muul julmal, ebainimlikul või alandaval moel kohtlemiseks või karistamiseks. Ekspertidid pooldasid täiendavate meetmete võtmist, et aidata ära hoida inimõiguste rikkumist, kuid mõõnsid ka, et kaubanduspiiranguid tuleb hinnata muul alusel kui üksnes varustuse õiguskaitse eesmärkidel kasutamise keelamine.

3. ETTEPANEKU ÕIGUSLIK KÜLG

3.1 Surmanuhtluse vastu suunatud ekspordikontroll

Alates 21. detsembrist 2011 sisaldab III lisa punkti „Tooted, mida on võimalik kasutada inimeste hukkamiseks surmava süsti teel”. Asjaomast ekspordikontrolli tuleks kohaldada selleks, et hoida ära selliste toodete kasutamine surmanuhtluse täideviimiseks kolmandates

¹ Resolutsioon P7_TA(2010)0236, ELT C 236 E, 12.8.2011, lk 107.

riikides. Määruse (EÜ) nr 1236/2005 praeguse tekstiga on kehtestatud ekspordikontrolli kord, mille eesmärk on hoida ära EList eksporditavate kaupade kasutamine piinamiseks või muul julmal, ebainimlikul või alandaval moel kohtlemiseks või karistamiseks. Määrusesse tuleks ekspordikontrolli eesmärgi ja üksikasjade täpsustamiseks lisada eraldi peatükk, milles käsitletakse ekspordikontrolli, mida tuleks kohaldada, et hoida ära kontrollialuste kaupade kasutamist surmanuhtluse täideviimiseks, ning kontrollialuste kaupade nimekiri, mida nimetatakse allpool IIIa lisaks.

Piinamine või muul julmal, ebainimlikul või alandaval moel kohtlemine või karistamine on üldjuhul ebaseaduslik ja paljudel juhtudel ei ole see üleriigiline nähtus, võttes eelkõige arvesse, et rahvusvahelised õigusaktid keelavad piinamise ja muul julmal, ebainimlikul või alandaval moel kohtlemise või karistamise ilma eranditeta. Erinevalt sellest nähakse surmanuhtlus tavaliselt ette seadusega, kui riik ei ole seda kaotanud. Seepärast on asjakohane vastata küsimusele, kas mõne riigi suhtes ei tuleks kohaldada surmanuhtluse täideviimise ärahoidmiseks mõeldud kontrolli.

1983. aastal lisati Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsioonile (edaspidi „Euroopa inimõiguste konventsioon”) protokoll nr 6, millega keelati surmanuhtlus. Nimetatud protokolliga lubati riikidel seadustada surmanuhtlus sõja ajal või vahetu sõjaohu korral toimepandud tegude eest. 2003. aastal keelati protokolliga nr 13 surmanuhtlus mis tahes asjaoludel. Nimetatud protokollid ratifitseerisid ELi liikmesriigid ja mitmed riigid, kes on Euroopa Nõukogu liikmed. Need protokollid on ratifitseerinud ja surmanuhtluse kõikidel asjaoludel kaotanud Albaania, Andorra, Bosnia ja Hertsegoviina, endine Jugoslaavia Makedoonia vabariik, Gruusia, Island, Liechtenstein, Moldova, Montenegro, Norra, San Marino, Serbia, Šveits, Türgi ja Ukraina. Armeenia ja Aserbaidžaan on ratifitseerinud üksnes protokoll nr 6.

1989. aastal võttis ÜRO Peaassamblee vastu ja kuulutas välja kodaniku- ja poliitiliste õiguste rahvusvahelise pakti teise vabatahtliku protokoll, mille eesmärk on surmanuhtluse täielik kaotamine. Selle protokoll, osalisriigid kohustuvad kaotama surmanuhtluse, kuid artikliga 2 lubatakse neil teha ratifitseerimise või ühinemise ajal reservatsioon, mille alusel nad võivad kohaldada surmanuhtlust süüdimõistmise korral kõige raskemate sõja ajal toime pandud sõjaliste kuritegude eest. Lisaks ELi liikmesriikidele ja mitmele Euroopa riigile on protokolliga ilma reservatsioonita ühinenud Argentina, Austraalia, Benin, Boliivia, Cabo Verde Vabariik, Colombia, Costa Rica, Djibouti, Ecuador, Filipiinid, Guinea-Bissau, Honduras, Ida-Timor, Kanada, Kõrgõzstan, Libeeria, Madagaskar, Mehhiko, Mongoolia, Mosambiik, Namiibia, Nepal, Nicaragua, Panama, Paraguay, Rwanda, São Tomé ja Príncipe, Seišellid, Lõuna-Aafrika, Türkmenistan, Uruguay, Usbekistan Uus-Meremaa, ja Venezuela. Ühinenud on ka Aserbaidžaan, Brasiilia ja Tšiili, kuid teinud artikli 2 kohase reservatsiooni.

Võttes arvesse nimetatud kindlaid rahvusvahelisi kohustusi kas Euroopa inimõiguste konventsiooni protokoll nr 13 või artikli 2 kohase reservatsiooni puudumisel kodaniku- ja poliitiliste õiguste rahvusvaheline pakti teise vabatahtliku protokoll alusel, ei pea eksport riikidesse, kes on ühe nimetatud protokoll osaline, toimuma eriloo alusel, eesmärgiga hoida ära asjaomaste kaupade kasutamine surmanuhtluse täideviimiseks, vaid võib toimuda üldise ekspordiloo alusel. Selline luba tuleks anda asjakohastel tingimustel, et vältida kaupade suunamist riiki, kes ei ole kaotanud surmanuhtlust, ilma eelneva uurimiseta pädevate ametiasutuste poolt. Üldine luba peaks seepärast kehtima üksnes juhul, kui on kindlaks tehtud, et eksporditavate kaupade lõppkasutaja asub sihtriigis, ja ei toimu reeksporti muusse riiki. Kui need tingimused ei ole täidetud, tuleks esitada pädevale ametiasutusele eri- või koondloa taotlus.

3.2 Täiendavad meetmed seoses nimekirja kantud kaupadega

Seoses praegu kohaldatava ekspordikontrolliga, mille eesmärk on hoida ära EList eksporditavate kaupade kasutamine surmanuhtluse täideviimiseks, piinamiseks või muul julmal, ebainimlikul või alandaval moel kohtlemiseks või karistamiseks, on tehtud ettepanek kehtestada lisaks praegustele kaubanduspiirangutele vahendusteenuste, tehnilise abi ja transiidi piirangud. Samalaadsed küsimused tekivad, kui uurida, kas sellised piirangud on vajalikud ja proportsionaalsed, et ühest küljest hoida ära IIIa lisas loetletud kaupade kasutamine surmanuhtluse täideviimiseks või teisest küljest hoida ära III lisas loetletud kaupade kasutamine piinamiseks või muul julmal, ebainimlikul või alandaval moel kohtlemiseks või karistamiseks. Seepärast, kui täiendavaid piiranguid loetakse vajalikuks ja proportsionaalseks, saab anda üheainsa hinnangu, ehkki otstarve ja võimalikud erandid võivad erineda.

3.2.1 II lisas loetletud kaupadega seotud vahendusteenused

II lisas loetletud varustuse või kaupade puhul hõlmavad praegused sätted (artiklid 3 ja 4) juba tehnilise abi andmist ning impordi ja ekspordi määratlustega tagatakse, et transiitvarustuse või kaupade saabumine ja väljumine kuuluvad keeldude kohaldamisalasse. Vahendusteenuste osutamine seoses kõnealuse varustuse või kaupadega ei ole keelatud. Vahendamisteenuste määratluse alusel, mis on esitatud määruses (EÜ) nr 428/2009, millega kehtestatakse ELi kord kahesuguse kasutusega kaupade ekspordi, edasitoimetamise, vahendamise ja transiidi kontrollimiseks, võidakse keelustada sellise varustuse või selliste kaupade vahendamine, mis ei asu ELis. See võib lisada kasuliku mõõtme kehtivale keelule, mis hõlmab üksnes ELis asuvaid varustust ja kaupu. Kuna II lisas loetletud varustuse või kaupade ainus kasutusviis on keelatud, on vahendusteenuste keelamine vajalik ja proportsionaalne meede kõlbluse kaitsmiseks.

3.2.2 III või IIIa lisas loetletud kaupadega seotud vahendusteenused või selliste kaupade transiit

III või IIIa lisas loetletud varustuse või kaupade eksport kuulub kontrolli alla. Sellisel varustusel ja sellistel kaupadel on nii õiguspäraseid kui ka õigusvastaseid kasutusvõimalusi, nagu ka määruse (EÜ) nr 428/2009 reguleerimisalasse kuuluvatel kahesuguse kasutusega kaupadel. Nimetatud määrus ei sätesta ei vahendusteenuste ega ka kõigi transiitkaupade igakülgset kontrolli. Pädevad ametiasutused võivad erijuhtudel teatada vahendajale, et kõnealused kaubad on või võivad olla mõeldud täielikult või osaliselt kasutamiseks keemia-, bioloogiliste või tuumarelvade või teiste tuumalõhkeseadmete arendamiseks, tootmiseks, töötlemiseks, kasutamiseks, hooldamiseks, ladustamiseks, avastamiseks, identifitseerimiseks või levitamiseks või selliste relvade kanderaketide arendamiseks, tootmiseks, hooldamiseks või ladustamiseks. Samadel põhjustel võivad nad keelata konkreetsete kaupade transiidi.

Ehkki piinamise või muul julmal, ebainimlikul või alandaval moel kohtlemise ja karistamise ning surmanuhtluse keelud põhinevad rahvusvahelisel õigusel, ei ole vastavad kaubanduspiirangud reguleeritud ühegi rahvusvahelise õigusnormiga. See eristab määrust (EÜ) nr 1236/2005 määrusest (EÜ) nr 428/2009, millega kehtestatakse rida rahvusvahelisi ekspordikontrolli meetmeid. Kuna 2009. aasta määrus on seotud rahvusvahelise julgeolekuga, on luureandmete kogumine keemia-, bioloogiliste ja tuumarelvade ning nende kandesüsteemide kohta liikmesriikide ja kolmandate riikide poolt hästi välja töötatud. On aga ebatõenäoline, et toimuks luureandmete kogumine varustuse või kaupade kohta, mida saab kasutada surmanuhtluse täideviimiseks, piinamiseks või muul julmal, ebainimlikul või alandaval moel kohtlemiseks või karistamiseks, ning pädevatel ametiasutustel puudub tõenäoliselt teave, mis on vajalik eksporditaja teavitamiseks kavandatavast lõppkasutuselast.

Kui kohaldatakse kaubanduspiiranguid, ei tohi need olla ebaproportsionaalsed. See nõue peaks vältima üleüldist transiidikontrolli ja vahendusteenuste kontrolli varustuse või kaupade puhul, mis on loetletud III lisas või IIIa lisas, sest viimastel on õiguspäraseid kasutusalasid, kuid neid on võimalik kasutada ka piinamiseks või muul julmal, ebainimlikul või alandaval moel kohtlemiseks või karistamiseks. Võttes arvesse, et sellised teod on kõlblusevastased, ei tohiks ELis asuvad vahendajad saada kasu nende hõlbustamisest kauplemise ja reklaamimise teel või muul viisil. Seepärast ei tohiks asjaomaseid vahendusteenuseid osutada ükski vahendaja, kes on teadlik sellest, et kontrollitavat varustust või kontrollitavaid kaupu, mis saadetakse kolmandatesse riikidesse, kuid mis ei asu ELis, kasutatakse või võidakse kasutada sellisel otstarbel. See keeld kehtiks ka juhul, kui pädevatel ametiasutustel oleks erandjuhtumil piisavalt andmeid vahendaja teavitamiseks kavatsetavast kasutusest.

Transiitkaubad, mis lahkuvad ELi tolliterritooriumilt kolmandasse riiki, on muust kolmandast riigist lähetatud kaubad. Selliste kaupade kolmandasse riiki eksportimise keeld ettevõtjale, kes on teadlik, et kaupu kavatakse või võidakse kavatseda kasutada surmanuhtluse täideviimiseks, piinamiseks või muul julmal, ebainimlikul või alandaval moel kohtlemiseks või karistamiseks, kehtib üldjuhul ka väljaspool ELi asuva ettevõtja suhtes ning seda tuleb seepärast järgida kolmandas riigis. Kuna transiitkaupu ELi tolliterritooriumil transportivatel ettevõtjatel ei ole tavaliselt teavet lõppkasutaja kohta, ei loeta keelu kohaldamist transpordiettevõtja suhtes proportsionaalseks. Seega ei oleks asjakohane keeld, mis põhineb ettevõtja teabel III või IIIa lisas loetletud transiitkaupade kavatsetava kasutusalala kohta.

3.2.3 III või IIIa lisas loetletud kaupadega seotud tehniline abi

Praegu ei ole keelatud osutada kolmandates riikides tehnilist abi seoses III või IIIa lisas loetletud kaupadega. Määruses (EÜ) nr 428/2009 ei ole selgesõnalist sätet tehnilise abi kohta, kuid selle ekspordi mõistes on nimetatud (nimekirja kantud) tehnoloogia ja tarkvara üleandmist. Ehkki „tehnilisel abil” võib olla laiem tähendus kui tehnoloogia üleandmine, kohaldatakse sellise üleandmise suhtes igakülgset kontrolli. Määrusega (EÜ) nr 428/2009 kehtestatakse rida rahvusvahelisi ekspordikontrolli meetmeid ja see on seotud rahvusvahelise julgeolekuga. Sellega püütakse takistada keemia-, bioloogiliste ja tuumarelvade ja nende kandesüsteemide levikut. Seepärast kontrollitakse tehnoloogia ja tarkvara üleandmist selleks, et takistada riike arendamast suutlikkust ise toota kaupu, mida EL kontrollib ega nõustu neile eksportima.

Määruse (EÜ) nr 1236/2005 eesmärk on hoida ära tärned teatavatele lõppkasutajatele, kes kasutaksid asjaomast EList pärinevat varustust või asjaomaseid EList pärinevaid kaupu piinamiseks või muul julmal, ebainimlikul või alandaval moel kohtlemiseks või karistamiseks või surmanuhtluse täideviimiseks, mitte aga takistada kolmandatel riikidel omandada sellise varustuse või kaupadega seotud tehnoloogiat. Loetellu kantud varustuse või kaupadega seotud tehnilise abi andmise ulatuslikku kontrollimist ei loeta ebaproportsionaalseks. Võttes arvesse, et surmanuhtlus, piinamine või muul julmal, ebainimlikul või alandaval moel kohtlemine või karistamine on kõlblusevastane, ei tohiks ELis asuvad tehnilise abi pakkujad saada kasu nende hõlbustamisest kauplemise ja reklaamimise teel või muul viisil. Seepärast ei tohiks tehnilist abi osutada keegi, kes on teadlik sellest, et kontrollitavat varustust või kontrollitavaid kaupu, seoses millega antakse abi kolmandatele riikidele, kasutatakse või võidakse kasutada sellisel otstarbel. See keeld kehtiks ka juhul, kui pädevatel ametiasutustel oleks erandjuhtumil piisavalt andmeid tehnilise abi andja teavitamiseks nende kaupade kavatsetavast kasutusest, millega tehniline abi on seotud.

3.3 Piinamise ja ebainimliku või alandava kohtlemise või karistamise määratlus

Määruses (EÜ) nr 1236/2005 kasutatud piinamise määratlus on võetud ÜRO 1984. aasta piinamise ning muu julma, ebainimliku või inimväärikust alandava kohtlemise ja karistamise

vastases konventsioonist. Ehkki määratlus põhineb nimetatud rahvusvahelisel õigusaktil, ei ole „muu julm, ebainimlik või inimväärikust alandav kohtlemine ja karistamine” ÜRO konventsioonis määratletud. Euroopa Inimõiguste Kohtu praktika näitab, et määruses (EÜ) nr 1236/2005 kasutatud määratlus on vaja ümber sõnastada. Nagu on sätestatud ELi põhiõiguste harta artikli 52 lõikes 3, on hartas sisalduvate selliste õiguste tähendus ja ulatus, mis vastavad Euroopa inimõiguste ja põhivabaduse kaitse konventsiooniga tagatud õigustele, samad, mis neile nimetatud konventsiooniga ette on nähtud.

Määruses (EÜ) nr 1236/2005 esitatud mõiste hõlmab praegu „valu või kannatust” põhjustavaid tegusid, samas kui piinamise mõistes viidatakse „tugevale valule või kannatusele”. Selle asemel, et eristada selliseid tegusid valu või kannatuse taseme järgi, tuleks võtta arvesse kavatsust põhjustada valu või kannatust või sellise kavatsuse puudumist, ja seda, kas valu või kannatust põhjustatakse piinamise mõistes antud eesmärgil. Euroopa Inimõiguste Kohus kinnitas oma 13. detsembri 2012 otsuses kohtuasjas Khaled El-Masri vs endine Jugoslaavia Makedoonia vabariik (hagi nr 39630/09) Euroopa inimõiguste konventsiooni artikli 3 kohta ning varasemale kohtupraktikale viidates:

„196. Selleks, et väärkohtlemine kuuluks artikli 3 reguleerimisalasse, peab see saavutama teatud minimaalse raskusastme. Selle miinimumi hindamine sõltub juhtumi kõigist asjaoludest, näiteks sellise kohtlemise kestus, selle füüsiline ja vaimne mõju ning mõningatel juhtudel ohvri sugu, iga ja tervislik seisund Muude tegurite hulka kuuluvad kohtlemise eesmärk koos selle kavatsuslikkuse või motivatsiooniga

197. Selleks, et määrata kindlaks, kas mingit kindlat väärkohtlemise vormi tuleks liigitada piinamiseks, peab kohus võtma arvesse artiklis 3 osutatud erinevust piinamise ja ebainimliku või alandava kohtlemise vahel. Selline erinevus tundub olevat sätestatud konventsioonis, et võimaldada erilist piinamise pitsarit kasutada üksnes sellise kavatsusliku ebainimliku kohtlemise korral, mis põhjustab väga tugevaid ja julmi kannatusi Lisaks kohtlemise karmusele on olemas kavatsuslikkuse element, nagu tunnistatakse 26. juunil 1987. aastal jõustunud ÜRO piinamise ning muu julma, ebainimliku või inimväärikust alandava kohtlemise ja karistamise vastases konventsioonis, milles määratletakse piinamine kui tahtlik tegu, millega põhjustatakse isikule tugev füüsiline valu või kannatus eesmärgiga mh saada temalt informatsiooni või teda ähvardada (ÜRO konventsiooni artikkel 1)”

Seoses üksnes seaduslikust karistusest tuleneva valu või kannatuse väljajätmisega mõlemast määratlusest, oleks asjakohane selgitus. Võttes arvesse, et vabaduskaotuslik karistus on põhimõtteliselt seaduslik karistus, väidab Euroopa Inimõiguste Kohus, et asjaomase riigi kohus on tagada, et kinnipidamistingimustega ei alandata inimväärikust, et meetme rakendamise viis ja meetod ei põhjustaks kinnipeetavale suuremaid kannatusi, kui see on kinnipidamise puhul vältimatu, ning et arvestades vangistusest tulenevaid praktilisi nõudeid, oleks tema tervis ja heaolu piisavalt tagatud. Kohtupraktika näitab, et kinnipidamistingimuste kumulatiivne mõju võib moodustada Euroopa inimõiguste konventsiooni artikli 3 rikkumise, eriti juhul, kui kinnipeetavate kambrid on ülerahvastatud ja neis valitsevad ebasanitaarsed tingimused. Näiteid selliste rikkumiste kohta pakuvad Euroopa Inimõiguste Kohtu lahendid järgmistes kohtuasjades:

15. juuli 2002, V. Kalašnikov vs Venemaa (hagi nr 47095/99),

4. veebruar 2003, F. Van der Ven vs Madalmaad (hagi nr 50901/99),

11. märts 2004, P. Iorgov vs Bulgaaria (hagi nr 40653/98),

8. juuli 2004, I. Ilașcu ja teised vs Moldova ja Venemaa (hagi nr 48787/99),

20. november 2008, A. Işyar vs Bulgaaria (hagi nr 391/03),
2. juuli 2009, M. Kotšetkov vs Eesti (hagi nr 41653/05),
16. juuli 2009, I. Sulejmanovic vs Itaalia (hagi nr 22635/03),
10. jaanuar 2012, S. Ananjev ja teised vs Venemaa (hagid nr 42525/07 ja 60800/08),
22. mai 2012, T. Idalov vs Venemaa (hagi nr 5826/03).

3.4 Rakendamine ehk delegeeritud volitused

Määrusega (EÜ) nr 1236/2005 antakse Euroopa Komisjonile õigus lisasid muuta. Kõigi lisade puhul, v.a I lisa, aitab komisjoni liikmesriikide esindajatest koosnev komitee. Kohaldatakse määruses (EL) nr 182/2011 kirjeldatud kontrollimenetlust (määruse artikli 13 lõike 1 punkt c).

Komisjon on teinud ettepanekuid delegeeritud ja rakendusvolituste andmise kohta ühise kaubanduspoliitika valdkonnas (KOM(2011) 82 ja KOM(2011) 349). Euroopa Parlament ja nõukogu jõudsid 2013. aasta juunis kokkuleppele selles, kuidas toimida komisjoni nimetatud ettepanekutega; eeldatakse, et nad võtavad 2013. aasta lõpuks vastu määruse, millega muudetakse mh nõukogu määrust (EÜ) nr 1236/2005, et luua võimalus volituste delegeerimiseks.

Siiski ei ole lahendatud küsimust, kas nõukogu määruse (EÜ) nr 1236/2005 teatavate lisade muutmiseks tuleks kasutada kiirmenetlust. Komisjon loeb sellist menetlust asjakohaseks, kui muudetakse keelatud ja kontrollitavate kaupade nimekirju, eelkõige siis, kui tuuakse turule uut varustust või kaupu ning asjakohased meetmed on vaja võtta kohe, et vältida varude kuhjumist Euroopa Parlamendi ja nõukogu poolt kehtestatud kahekuise (eeldusel, et seda ei pikendata) vastuväidete esitamise tähtaja jooksul.

Ettepanek:

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS

millega muudetakse nõukogu määrust (EÜ) nr 1236/2005, mis käsitleb kauplemist teatavate kaupadega, mida on võimalik kasutada surmanuhtluse täideviimiseks, piinamiseks või muul julmal, ebainimlikul või alandaval moel kohtlemiseks või karistamiseks

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,
võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artiklit 207,
võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,
olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,
toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt
ning arvestades järgmist:

- (1) Nõukogu määrus (EÜ) nr 1236/2005² kiideti heaks 2005. aastal ja see jõustus 30. juulil 2006. Vastuseks Euroopa Parlamendi 2010. aasta üleskutsetele ja teadetele, et liidust eksporditavaid ravimeid kasutatakse kolmandates riikides surmanuhtluse täideviimiseks, muudeti II ja III lisas esitatud keelatud ja kontrollitavate kaupade nimekirju komisjoni rakendusmäärusega (EL) nr 1352/2011³. Komisjon uuris ekspertrühma toel vajadust määrust (EÜ) nr 1236/2005 ja selle lisasid täiendavalt muuta.
- (2) Euroopa Liidu põhiõiguste harta muutus seoses Lissaboni lepingu jõustumisega 1. detsembril 2009⁴ õiguslikult siduvaks. Määruses (EÜ) nr 1236/2005 kasutatud piinamise määratlus on võetud ÜRO 1984. aasta piinamise ning muu julma, ebainimliku või inimväärikust alandava kohtlemise ja karistamise vastasest konventsioonist ning kehtib jätkuvalt. „Muu julma, ebainimliku või inimväärikust alandava kohtlemise või karistamise” määratlust, mida konventsioonis ei ole, tuleks muuta, et ühtlustada see Euroopa Inimõiguste Kohtu praktikaga. Asjakohane on ka selgitada termini „seaduslikud karistused” tähendust „piinamise” ja „muu julma, ebainimliku või inimväärikust alandava kohtlemise või karistamise” määratlustes, võttes arvesse nimetatud kohtupraktikat ja liidu poliitikat surmanuhtluse suhtes.
- (3) Määruse (EÜ) nr 1236/2005 artiklitega 5, 6 ja 7 on kehtestatud ekspordi litsentseerimissüsteem, mille eesmärk on hoida ära asjaomaste kaupade kasutamist

² Nõukogu määrus (EÜ) nr 1236/2005, 27. juuni 2005, mis käsitleb kauplemist teatavate kaupadega, mida on võimalik kasutada surmanuhtluse täideviimiseks, piinamiseks või muul julmal, ebainimlikul või alandaval moel kohtlemiseks või karistamiseks, ELT L 200, 30.7.2005, lk 1.

³ Komisjoni rakendusmäärus (EL) nr 1352/2011, 20. detsember 2011, millega muudetakse nõukogu määrust (EÜ) nr 1236/2005, mis käsitleb kauplemist teatavate kaupadega, mida on võimalik kasutada surmanuhtluse täideviimiseks, piinamiseks või muul julmal, ebainimlikul või alandaval moel kohtlemiseks või karistamiseks, ELT L 338, 21.12.2011, lk 31.

⁴ ELT C 303, 14.12.2007, lk 1.

surmanuhtluse täideviimiseks, piinamiseks või muuks julmaks, ebainimlikuks või inimväärikust alandavaks kohtlemiseks või karistamiseks.

- (4) Need meetmed peaksid olema proportsionaalsed. Seepärast ei tohiks need takistada seaduslike raviprotseduuride jaoks kasutatavate ravimite eksporti.
- (5) Võttes arvesse ühest küljest surmanuhtluse ja teisest küljest piinamise ja muu julma, ebainimliku või inimväärikust alandava kohtlemise või karistamise erinevaid jooni, on asjakohane kehtestada eriline ekspordi litsentseerimissüsteem, et hoida ära teatavate kaupade kasutamine surmanuhtluse täideviimiseks. Selline süsteem peaks võtma arvesse asjaolu, et paljud riigid on surmanuhtluse karistusena kõigi kuritegude eest ning on võtnud selles küsimuses rahvusvahelisi kohustusi. Kuna on reekspordi oht riikidesse, kes seda teinud ei ole, tuleks kehtestada teatavad tingimused ja nõuded ekspordi lubamisel riikidesse, kes on surmanuhtluse kaotanud. Seepärast on asjakohane anda üldised ekspordiload neile riikidele, kes on kaotanud surmanuhtluse karistusena kõigi kuritegude eest ja seda rahvusvaheliste kohustuste võtmisega kinnitanud.
- (6) Kui riik ei ole surmanuhtlust sel viisil kaotanud, peaksid pädevad ametiasutused ekspordiload taotluse läbivaatamisel kontrollima, kas on oht, et lõppkasutaja võiks sihtriigis kasutada eksporditavaid kaupu selliseks karistamiseks. Selleks et kontrollida müüki või üleandmist lõppkasutaja poolt kolmandatele isikutele, tuleks kehtestada asjakohased tingimused ja nõuded. Kui toimuvad mitmed tarned sama eksportija ja lõppkasutaja vahel, tuleks pädevatel ametiasutustel lubada lõppkasutaja staatust läbi vaadata perioodiliselt, näiteks iga kuue kuu järel, mitte aga iga kord, kui antakse ekspordiluba, piiramata sealjuures nende õigust ekspordiluba vajaduse korral tühistada, peatada, muuta või tagasi võtta kooskõlas määruse (EÜ) nr 1236/2005 artikli 9 lõikega 4.
- (7) Et piirata eksportijate halduskoormust, tuleks pädevatel ametiasutustel lubada anda eksportijale teatavaks perioodiks kõigi ravimitarnete jaoks eksportijalt konkreetsele lõppkasutajale üldine ekspordiluba, milles on täpsustatud, kui palju lõppkasutaja tavapäraselt kaupa tarbib, kui seda peetakse vajalikuks. Selline luba kehtiks, kooskõlas määruse (EÜ) nr 1236/2005 artikli 9 lõikega 1, mitte kuni kaksteist kuud võimalusega pikendada seda veel kaheteistkümneks kuuks.
- (8) Üldise loa andmine oleks asjakohane ka juhul, kui tootjal on vaja eksportida määrusega (EÜ) nr 1236/2005 reguleerimisalasse kuuluvaid ravimeid edasimüüjale riigis, kes ei ole surmanuhtlust kaotanud, tingimusel et eksportija ja edasimüüja on sõlminud kirjaliku kokkuleppe, mis nõuab edasimüüjalt asjakohaste meetmete võtmist tagamaks, et ravimeid ei kasutata surmanuhtluse täideviimiseks.
- (9) Määrusega (EÜ) nr 1236/2005 reguleerimisalasse kuuluvaid ravimeid võidakse kontrollida kooskõlas narkootilisi ja psühhotroopseid aineid käsitlevate rahvusvaheliste konventsioonidega, näiteks 1971 psühhotroopsete ainete konventsiooniga. Kuna selliseid kontrole ei kohaldata selleks, et hoida ära ravimite kasutamine surmanuhtluse täideviimiseks, vaid selleks, et takistada ebaseaduslikku uimastikaubandust, tuleks lisaks rahvusvahelisele kontrollile kohaldada määrusega (EÜ) nr 1236/2005 ette nähtud ekspordikontrolli. Liikmesriike tuleks aga julgustada kasutama ühtset menetlust mõlema kontrollisüsteemi kohaldamisel.
- (10) Et piirata eksportijate halduskoormust, tuleks pädevatel ametiasutustel lubada anda eksportijatele üldine ekspordiluba kaupadele, mida kontrollitakse selleks, et hoida ära

nende kasutamine piinamiseks või muuks julmaks, ebainimlikuks või inimväärikust alandavaks kohtlemiseks või karistamiseks.

- (11) Määruse (EÜ) nr 1236/2005 kohaseid ekspordikontrolle ei tuleks kohaldada nende kaupade suhtes, mille ekspordi kontrollitakse kooskõlas nõukogu ühise seisukohaga 2008/944/ÜVJP,⁵ nõukogu määrusega (EÜ) nr 428/2009⁶ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 258/2012⁷.
- (12) Vajalik on keelata liidu vahendajatel osutada vahendusteenuseid seoses kaupadega, mille ekspord ja import on keelatud, kuna sellistel kaupadel puudub muu praktiline kasutus kui surmanuhtluse täideviimine, piinamine või muu julm, ebainimlik või inimväärikust alandav kohtlemine või karistamine. Selliste teenuste osutamise keelamine aitab kaitsta kõlblust.
- (13) Kui kohaldatakse ekspordikontrolli selleks, et hoida ära loetellu kantud kaupade kasutamine surmanuhtluse täideviimiseks, piinamiseks või muuks julmaks, ebainimlikuks või inimväärikust alandavaks kohtlemiseks või karistamiseks, tuleks nende kaupadega seotud vahendusteenuste ja tehnilise abi osutamine keelata, kui vahendaja või tehnilise abi osutaja on teadlik, et asjaomaseid kaupu kasutatakse või võidakse kasutada selliseks otstarbeks. Ettevõtjal on alust kahelda, et kaupu kasutatakse või võidakse kavatseda kasutada selliseks õigusvastaseks otstarbeks, mh juhul, kui pädev ametiasutus on teda sellisest võimalusest teavitanud.
- (14) Et anda ettevõtjaile ja õiguskaitseasutustele aega kohandada oma tegevusmenetlusi, et kohaldada kõnealuseid keelde ja tagada nende täitmine, tuleks kehtestada lühike üleminekuperiood.
- (15) On asjakohane panna tolliasutustele kohustus jagada üksteisega teatavat teavet ning kui nad avastavad keelatud ekspordi või impordi või kaupade ekspordi ilma ekspordiloata, teavitada asjaomaseid ametiasutusi eesmärgiga määrata rikkumise toime pannud ettevõtjale karistus.
- (16) On asjakohane selgitada, et niivõrd, kui see on seotud isikuandmetega, peaks teabe töötlemine ja vahetamine toimuma kehtivate, Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis 95/46/EÜ⁸ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EÜ) nr 45/2001⁹ sätestatud isikuandmete töötlemise ja vahetamise eeskirjade kohaselt.
- (17) Et võtta vastu määruse (EÜ) nr 1236/2005 kohaldamiseks vajalikud sätted, tuleks komisjonile delegeerida kooskõlas Euroopa Liidu toimimise lepingu artikliga 290 õigus võtta vastu õigusakte, millega muudetakse nimetatud määruse I, II, III, IIIa, IIIb,

⁵ Nõukogu ühine seisukoht 2008/944/ÜVJP, 8. detsember 2008, millega määratletakse sõjatehnoloogia ja -varustuse ekspordi kontrolli reguleerivad ühiseeskirjad, ELT L 335, 13.12.2008, lk 99.

⁶ Nõukogu määrus (EÜ) nr 428/2009, 5. mai 2009, millega kehtestatakse ühenduse kord kahesuguse kasutusega kaupade ekspordi, edasitoimetamise, vahendamise ja transiidi kontrollimiseks, ELT L 134, 29.5.2009, lk 1.

⁷ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 258/2012, 14. märts 2012, millega rakendatakse rahvusvahelise organiseeritud kuritegevuse vastu võitlemise Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni konventsiooni täiendava tulirelvade, nende osade ja laskemoona ebaseaduslikku valmistamist ja nendega ebaseaduslikku kauplemist tõkestava ÜRO protokoll (ÜRO tulirelvade protokoll) artiklit 10 ning kehtestatakse tulirelvade, nende osade ja laskemoona ekspordilubade andmise menetlus ning impordi ja transiiti käsitlevad meetmed, ELT L 94, 30.3.2012, lk 1.

⁸ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 95/46/EÜ, 24. oktoober 1995, üksikisikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise kohta, EÜT L 281, 23.11.1995, lk 31.

⁹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 45/2001, 18. detsember 2000, üksikisikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ühenduse institutsioonides ja asutustes ning selliste andmete vaba liikumise kohta, EÜT L 8, 12.1.2001, lk 1.

IV ja V lisa. Eriti tähtis on, et komisjon korraldab ettevalmistustööde käigus asjakohased konsultatsioonid, kaasa arvatud ekspertide tasemel. Komisjon peaks delegeeritud õigusaktide ettevalmistamise ajal tagama asjaomaste dokumentide sama- ja õigeaegse ning nõuetekohase edastamise Euroopa Parlamendile ja nõukogule.

- (18) Kui määruse (EÜ) nr 1236/2005 II, III või IIIa lisa muutmine on tungiva kiireloomulisuse tõttu vajalik, on asjakohane lisada vastavasse komisjoni õigusakti kohese kohaldamise säte.
- (19) Komisjon ei tarni varustust õiguskaitse eesmärkideks, kuna ta ei vastuta avaliku korra säilitamise, kriminaalmenetluste ega kriminaalasjades tehtud kohtuotsuste täitmisele pööramise eest. Seepärast tuleks kehtestada menetlus tagamaks, et komisjon saab teavet loetellu kandmata õiguskaitsevarustuse ja liidus turustatavate toodete kohta, et tagada keelatud ja kontrollitavate kaupade nimekirjade täiendamine, võtmaks arvesse muudatusi. Komisjon peaks teavitama liikmesriikide pädevaid ametiasutusi liikmesriigist saadud põhjendatud taotlustest lisada kaupu II, III või IIIa lissasse enne, kui ta otsustab asjaomast lisa muuta,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

Artikkel 1

Nõukogu määrust (EÜ) nr 1236/2005 muudetakse järgmiselt.

- 1) Artikkel 1 asendatakse järgmisega:

„Artikkel 1

Reguleerimisese

Käesoleva määrusega kehtestatakse liidu eeskirjad, mis reguleerivad kolmandate riikidega toimuvat kaubavahetust selliste kaupade osas, mida on võimalik kasutada surmanuhtluse täideviimiseks või piinamiseks või muul julmal, ebainimlikul või alandaval moel kohtlemiseks või karistamiseks, selliste kaupadega seonduvate vahendusteenuste ja tehnilise abi osutamist.

- 2) Artiklit 2 muudetakse järgmiselt:

- (a) punktid a ja b asendatakse järgmiste punktidega:

„a) „piinamine” – tahtlik tegu, millega põhjustatakse isikule tugevat füüsilist või vaimset valu või kannatust, eesmärgiga saada temalt või kolmandalt isikult teavet või ülestunnistust, karistada teda teo eest, mille tema või kolmas isik on toime pannud või mille toimepanemises teda kahtlustatakse, või ähvardada või veenda seda isikut või kolmandat isikut, või mis tahes diskrimineerimisel põhineval põhjusel, kui selline valu või kannatus põhjustatakse ametiisiku või muu ametiülesandeid täitva isiku algatusel või nõusolekul. See ei hõlma siiski valu või kannatust, mis tuleneb üksnes seaduslikust karistusest, on sellele olemuslik või kaasneb sellega, kuid hõlmab halbade kinnipidamistingimuste, nagu ruumikitsikus, hügieeni või tervishoiuteenuste ja arstiabi puudumine, välismaailmaga ühenduse pidamise keelamine või kasin kinnipidamiskord, kumulatiivsest mõjust põhjustatud valu või kannatust, sõltumata vangla või muu kinnipidamisasutuse juhtkonna konkreetsest või kindlast kavatsusest põhjustada valu või kannatust, seda ka juhul, kui füüsiliselt isikult võetakse vabadus õiguspäraselt. Surmanuhtlust ei loeta mingil tingimusel õiguspäraseks karistuseks;

b) „muul julmal, ebainimlikul või alandaval moel kohtlemine või karistamine” – tegu, millega põhjustatakse isikule füüsilist või vaimset valu või kannatust, kui selline valu või kannatus põhjustatakse ametiisiku või muu ametiülesandeid täitva isiku algatusel või nõusolekul. See ei hõlma siiski valu või kannatust, mis tuleneb üksnes seaduslikust karistusest, on sellele olemuslik või kaasneb sellega, kuid hõlmab halbade kinnipidamistingimuste, nagu ruumikitsikus, hügieeni või tervishoiuteenuste ja arstiabi puudumine, välismaailmaga ühenduse pidamise keelamine või kasin kinnipidamiskord, kumulatiivsest mõjust põhjustatud valu või kannatusi, sõltumata vangla või muu kinnipidamisasutuse juhtkonna konkreetsest või kindlast kavatsusest põhjustada valu või kannatusi, seda ka juhul, kui füüsiliselt isikult võetakse vabadus õiguspäraselt. Surmanuhtlust ei loeta mingil tingimusel õiguspäraseks karistuseks;”

(b) Punkt h asendatakse järgmisega:

„h) „pädev asutus” – I lisas loetletud liikmesriigi asutus, kellel on kooskõlas artikliga 8 õigus teha otsus loataotluse kohta;”

(c) pärast punkti i lisatakse järgmised punktid:

„j) „liidu tolliterritoorium” – territoorium nõukogu määruse (EMÜ) nr 2913/92* artikli 3 tähenduses;

k) „vahendusteenused” –

(a) selliste tehingute üle läbirääkimiste pidamine või selliste tehingute korraldamine, mille eesmärk on asjaomaste kaupade ost, müük või tarnimine kolmandast riigist mõnda muusse kolmandasse riiki või

(b) kolmandas riigis asuvate asjaomaste kaupade müümine või ostmine eesmärgiga toimetada need edasi muusse kolmandasse riiki.

Käesoleva määruse puhul jäetakse pelgalt kõrvalteenuste osutamine käesolevast mõistest välja. Kõrvalteenused on transport, finantsteenused, kindlustus või edasikindlustus või üldine reklaam või müügiedendus;

l) „vahendaja” – liidus elu-või asukohta omav füüsiline või juriidiline isik või partnerlus, kes osutab punktis k määratletud teenuseid liidust kolmanda riigi territooriumile;

m) „tehnilise abi osutaja” – liidus elu-või asukohta omav füüsiline või juriidiline isik või partnerlus, kes tegeleb punktis f määratletud tehnilise abi osutamisega liidust kolmanda riigi territooriumile;

n) „eksportija” – füüsiline või juriidiline isik või partnerlus, kelle nimel ekspordideklaratsioon esitatakse, st isik, kellel on deklaratsiooni aktsepteerimise ajal leping asjaomase kolmanda riigi kaubasaajaga ning kellel on vajalik õigus teha otsus kaupade saatmise kohta liidu tolliterritooriumilt välja. Kui ekspordilepingut ei ole sõlmitud või kui lepingupool ei tegutse iseenda nimel, on eksportija isik, kellel on nõutavad volitused teha otsus kauba saatmise kohta väljapoole liidu tolliterritooriumi. Kui kaupade käsutaja on ekspordilepingu alusel väljapoole liitu asuv isik, on eksportijaks liidus asuv lepingupool;

o) „liidu üldine ekspordiluba” – teatavatesse sihtriikidesse eksportimise luba, mis antakse kõigile eksportijatele, kes täidavad IIIb lisas loetletud kasutustingimusi;

p) „ühekordne ekspordiluba” – luba, mis antakse ühele kindlale eksportijale kaupade ekspordiks ühele kolmanda riigi lõppkasutajale või kaubasaajale ja mis kehtib ühe või enama kauba kohta;

q) „ekspordi koondluba” – luba, mis antakse ühele kindlale eksportijale mingi kaupade liigi kohta, ning mis võib kehtida eksportimiseks ühele või enamale kindlaksmääratud lõppkasutajale või edasimüüjale, kui eksportija on IIIa lisas nimetatud kaupade tootja;

r) „edasimüüja” – ravimite või toimeainete hulgimüüja, kes hangib ravimeid või toimeaineid tootjatelt ning ladustab, tarnib või ekspordib selliseid tooteid; hulgimüük ei hõlma sellist tarnimist haigla, apteegi või meditsiinitöötaja poolt, mille ainus eesmärk on varustada ravimitega tarbijaid.

* Nõukogu määrus (EMÜ) nr 2913/92, 12. oktoober 1992, millega kehtestatakse ühenduse tolliseadustik, EÜT L 301, 19.10.1992, lk 1.”

(3) Artikli 4 järele lisatakse järgmine artikkel.

„Artikkel 4a

Vahendusteenuste keelamine

Vahendajal keelatakse II lisas nimetatud kaupade vahendamine mis tahes isikule, üksusele või asutusele kolmandas riigis, sõltumata selliste kaupade päritolust.”

4) Artikli 5 lõige 1 asendatakse järgmisega:

„1. III lisas loetletud kaupade ekspordi jaoks on sõltumata nende kaupade päritolust vaja luba. Luba ei nõuta siiski niisuguste kaupade puhul, mis ainult läbivad liidu tolliterritooriumi, nimelt kaupade puhul, millele ei ole määratud muud tollikäitlusviisi kui nõukogu määruse (EMÜ) nr 2913/92 artiklis 91 sätestatud välistransiidiprotseduur, sealhulgas liiduväliste kaupade ladustamisel I kontrollitüübile vastavas vabatsoonis või -laos.

III lisa hõlmab järgmisi kaupu, mida on võimalik kasutada piinamiseks või muul julmal, ebainimlikul või alandaval moel kohtlemiseks või karistamiseks:

- (a) kaubad, mida kasutatakse eelkõige korrakaitse eesmärkidel ning
- (b) kaubad, mille puhul nende konstruktsiooni ja tehniliste omaduste tõttu, on oluline oht, et neid kasutatakse piinamiseks või muuks julmaks, ebainimlikuks või inimväärikust alandavaks kohtlemiseks või karistamiseks.

III lisa ei hõlma:

- (a) tulirelvi, mis kuuluvad Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 258/2012 reguleerimisalasse;
- (b) kahesuguse kasutusega kaupu, mis kuuluvad nõukogu määruse (EÜ) nr 428/2009 reguleerimisalasse ning
- (c) kaupu, mis kuuluvad nõukogu ühise seisukoha 2008/944/ÜVJP reguleerimisalasse.”

5) Artikli 6 lõige 1 asendatakse järgmisega:

„1. Pädev ametiasutus teeb otsused IIIa lisas loetletud kaupade väljaveoga seotud loataotluste kohta iga juhtumi puhul eraldi, võttes arvesse kõiki asjaomaseid kaalutlusi, eelkõige seda, kas olemuselt samasuguseks väljaveoks loa saamise taotlus

on mõnes teises liikmesriigis eelmise kolme aasta jooksul rahuldamata jäetud, ning kavandatud lõppkasutuse, kaubasaaja ja sihtkohast kõrvalekaldumise ohuga seotud kaalutlusi.”

- 6) Artikli 7 järele lisatakse järgmine artikkel.

„Artikkel 7a

Teatavate teenuste keelamine

1. Vahendajal keelatakse III lisa nimetatud kaupade vahendamine mis tahes isikule, üksusele või asutusele kolmandas riigis, hoolimata selliste kaupade päritolust, kui ta teab või on tal alust kahtlustada, et sellise kaubasaadetise mis tahes osa kasutatakse või võidakse kavatseda kasutada liidu tolliterritooriumist väljaspool asuvas kolmandas riigis piinamiseks või muuks julmaks, ebainimlikuks või inimväärikust alandavaks kohtlemiseks või karistamiseks.
 2. Tehnilise abi osutajal keelatakse III lisa nimetatud kaupadega seotud tehnilise abi osutamine mis tahes isikule, üksusele või asutusele kolmandas riigis, hoolimata selliste kaupade päritolust, kui ta teab või on tal alust kahtlustada, et mõnda või kõiki kaupu kasutatakse või võidakse kavatseda kasutada liidu tolliterritooriumist väljaspool asuvas kolmandas riigis piinamiseks või muuks julmaks, ebainimlikuks või inimväärikust alandavaks kohtlemiseks või karistamiseks.”
- 7) Pärast artiklit 7a lisatakse järgmine peatükk:

„IIIa PEATÜKK

Kaubad, mida võidakse kasutada surmanuhtluse täideviimiseks

Artikkel 7b

Ekspordiluba nõue

1. Ekspordiluba nõutakse kõigi IIIa lisa loetletud kaupade igasuguse ekspordi puhul, sõltumata nende kaupade päritolust. Luba ei nõuta siiski niisuguste kaupade puhul, mis ainult läbivad liidu tolliterritooriumi, nimelt kaupade puhul, millele ei ole määratud muud tollikäitlusviisi kui nõukogu määruse (EMÜ) nr 2913/92 artiklis 91 sätestatud välistransiidiprotseduur, sealhulgas liiduväliste kaupade ladustamisel I kontrollitüübile vastavas vabatsõonis või -laos.

IIIa lisa hõlmab kaupu, mida võiks kasutada surmanuhtluse täideviimiseks ja mille üks või mitu riiki, kes ei ole surmanuhtlust kaotanud, on surmanuhtluse täideviimiseks heaks kiitnud või selleks tegelikult kasutanud. See ei hõlma:
 - (a) tulirelvi, mis kuuluvad Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 258/2012 reguleerimisalasse;
 - (b) kahesuguse kasutusega kaupu, mis kuuluvad nõukogu määruse (EÜ) nr 428/2009 reguleerimisalasse ning
 - (c) kaupu, mis kuuluvad nõukogu ühise seisukoha 2008/944/ÜVJP reguleerimisalasse.
2. Kui ravimite ekspordiks nõutakse käesoleva määruse kohast ekspordiluba ja ekspordiks on vaja ka luba kooskõlas narkootilisi ja psühhotroopseid aineid käsitlevate rahvusvaheliste konventsioonidega, näiteks 1971 psühhotroopsete ainete

konventsiooniga, võivad liikmesriigid kasutada käesoleva määruse ja asjaomase konventsiooniga kehtestatud kohustuste täitmiseks sama menetlust.

Artikkel 7c

Väljaveolubade andmise kriteeriumid

1. Pädev ametiasutus teeb otsused IIIa lisas loetletud kaupade väljaveoga seotud loataotluste kohta iga juhtumi puhul eraldi, võttes arvesse kõiki asjaomaseid kaalutlusi, eelkõige seda, kas olemuselt samasuguseks väljaveoks loa saamise taotlus on mõnes teises liikmesriigis eelmise kolme aasta jooksul rahuldamata jäetud, ning kavandatud lõppkasutuse, kaubasaaja ja sihtkohast kõrvalekaldumise ohuga seotud kaalutlusi.
2. Pädev ametiasutus ei anna luba, kui on alust uskuda, et IIIa lisas loetletud kaupu võidakse kolmandas riigis kasutada surmanuhtluse täideviimiseks.
3. Kavandatud lõppkasutuse ja sihtkohast kõrvalekaldumise ohu kontrollimisel kohaldatakse järgmisi suuniseid:
 - 3.1. Kui sellise ravimi tootja, mis sisaldab IIIa lisas loetletud toimeainet, taotleb luba sellise toote eksportimiseks edasimüüjale kolmandas riigis, hindab pädev ametiasutus eksportija ja edasimüüja vahelist lepingut ja meetmeid, mida nad võtavad tagamaks, et ravimeid ei kasutata surmanuhtluse täideviimiseks.
 - 3.2. Kui luba taotletakse IIIa lisas loetletud kaupade ekspordiks kolmandas riigis asuvale lõppkasutajale, hindab pädev ametiasutus sihtkohast kõrvalekaldumise ohtu, võttes arvesse kehtivaid lepingutingimusi ja lõppkasutaja poolt allakirjutatud kinnitust lõppkasutuse kohta, kui selline kinnitus on esitatud. Kui lõppkasutuse kinnitust ei ole esitatud, peab eksportija näitama, kes on lõppkasutaja ja milleks ta kaupu kasutama hakkab. Kui eksportija ei esita piisavat teavet sihtkohast kõrvalekaldumise ohu hindamiseks, on loeb pädeval ametiasutusel selle aluseks alust uskuda, et kaupu võidakse kasutada surmanuhtluse täideviimiseks.

Artikkel 7d

Teatavate teenuste keelamine

1. Vahendajal keelatakse IIIa lisas nimetatud kaupade vahendamine mis tahes isikule, üksusele või asutusele kolmandas riigis, hoolimata selliste kaupade päritolust, kui ta teab või tal on alust kahtlustada, et sellise kaubasaadetise mis tahes osa kasutatakse või võidakse kavatseda kasutada liidu tolliterritooriumist väljaspool asuvas kolmandas riigis surmanuhtluse täideviimiseks.
 2. Tehnilise abi osutajal keelatakse IIIa lisas nimetatud kaupadega seotud tehnilise abi osutamine mis tahes isikule, üksusele või asutusele kolmandas riigis, hoolimata selliste kaupade päritolust, kui ta teab või tal on alust kahtlustada, et mõnda või kõiki kaupu kasutatakse või võidakse kavatseda kasutada liidu tolliterritooriumist väljaspool asuvas kolmandas riigis surmanuhtluse täideviimiseks.”
- 8) Artikkel 8 asendatakse järgmisega:

„Artikkel 8

Lubade liigid ja neid välja andvad ametiasutused

1. Käesoleva määrusega kehtestatakse teatava ekspordi puhul IIb lisas sätestatud liidu üldine ekspordiluba.
Eksportija asukohaliikmesriigi pädeval asutusel on õigus keelata eksportijal kõnealuse loa kasutamine, kui on põhjust kahelda eksportija suutlikkuses sellise loa tingimustest või ekspordikontrolli alastest õigusaktidest kinni pidada.
Liikmesriikide pädevad asutused vahetavad teavet kõigi eksportijate kohta, kellelt on võetud õigus liidu üldist ekspordiluba kasutada, välja arvatud juhul, kui nad otsustavad, et konkreetne eksportija ei püüa IIIa lisas loetletud kaupu eksportida läbi teise liikmesriigi. Selleks kasutatakse turvalist ja krüpteeritud teabevahetussüsteemi.
2. Loa muuks kui lõikes 1 nimetatud ekspordiks, milleks nõutakse luba käesoleva määruse alusel, annab selle I lisas loetletud liikmesriigi pädev ametiasutus, kus eksportija asub. Kui selline luba on seotud III või IIIa lisas loetletud kaupadega, võib see olla kas üksik- või koondluba. II lisas loetletud kaupadega seotud luba on üksikluba.
3. Loa impordiks, mille jaoks on käesoleva määruse aluse vaja luba, annab selle I lisas loetletud liikmesriigi pädev ametiasutus, kus muuseum asub. II lisas loetletud kaupadega seotud luba on üksikluba.
4. Loa II lisas loetletud kaupadega seotud tehnilise abi andmiseks annab:
 - (a) selle I lisas loetletud liikmesriigi pädev ametiasutus, kus teenusepakkuja asub, nagu loetletud I lisas, kui teenust osutatakse kolmandas riigis asuvale muuseumile, või
 - (b) selle I lisas loetletud liikmesriigi pädev ametiasutus, kus muuseum asub, kui teenust osutatakse liidus asuvale muuseumile,
5. Loataotlejad peavad esitama pädevatele ametiasutustele kogu asjakohase teabe, mis on nende üksik- või koondekspordiloo või üksikimpordiloo taotlemiseks nõutav, nii et pädevatel ametiasutustel oleks täielik teave konkreetse lõppkasutaja, sihtriigi ja kaupade lõppkasutuse kohta. Kui see on asjakohane, võib loa andmine sõltuda lõppkasutaja kinnitusest.
6. Erandina lõikest 5, juhul kui tootja ekspordib ravimeid edasimüüjale, esitab tootja teabe kokkulepitud korra ning meetmete kohta, mis on võetud hoidmaks ära toodete kasutamist surmanuhtluse täideviimiseks, sihtriigi kohta ning võimaluse korral kaupade lõppkasutuse ja lõppkasutaja kohta.
7. Liikmesriigid vaatavad ühekordsete või koondlubade taotlused läbi siseriikliku õiguse või tavade kohaselt kindlaks määratava ajavahemiku jooksul.”
- 9) Artiklisse 11 lisatakse järgmine lõik:
„5. Kõik käesoleva artikli alusel nõutavad teadaanded tehakse turvalise ja krüpteeritud teabevahetussüsteemi kaudu.”
- 10) Artikli 11 järele lisatakse järgmine artikkel.

„Artikkel 11a

Tolliasutuste vaheline teabevahetus

1. Tolliasutused jagavad riskijuhtimise otstarbel omavahel teavet kooskõlas komisjoni määruse (EMÜ) nr 2454/93* artikliga 4g.

2. Tolliasutused teavitavad asjaomase liikmesriigi pädevaid ametiasutusi artikliga 3 ja 4 keelatud kaupade ekspordist ja impordist. Tolliasutused teavitavad neid pädevaid ametiasutusi ka ekspordiloata ekspordist, nagu osutatakse artiklis 5 või 7b.

* Komisjoni määrus (EMÜ) nr 2454/93, 2. juuli 1993, millega kehtestatakse rakendussätted nõukogu määrusele (EMÜ) nr 2913/92, millega kehtestatakse ühenduse tolliseadustik, EÜT L 253, 11.10.1993, lk 1.”

- 11) Artikkel 12 asendatakse järgmisega:

„Artikkel 12

Lisade muutmine

Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 15a vastu delegeeritud õigusakte I, II, III, IIIa, IIIb, IV ja V. lisamuutmiseks. I lisas esitatud liikmesriikide pädevaid ametiasutusi käsitlevaid andmeid muudetakse liikmesriikide edastatud teabe põhjal.

Kui II, III või IIIa lisa muutmise puhul on see tungiva kiireloomulisuse tõttu vajalik, kohaldatakse käesoleva artikli alusel vastu võetud delegeeritud õigusaktidele artiklis 15b sätestatud menetlust.”

- 12) Artikli 12 järele lisatakse järgmine artikkel.

„Artikkel 12a

Taotlus lisada kaupu kaupade nimekirja

1. Iga liikmesriik võib saata komisjonile nõuetekohaselt põhjendatud taotluse lisada II, III või IIIa lissasse kaupu, mis on loodud või mida turustatakse õiguskaitseasutustele. Sellistes taotlustes peab olema esitatud:
 - (a) teave kaupade kujunduse ja omaduste kohta;
 - (b) teave selle kohta, mis otstarbel neid saab kasutada ning
 - (c) teave rahvusvaheliste või siseriiklike õigusnormide kohta, mida rikutaks juhul, kui neid kaupu kasutatakse õiguskaitse otstarbel.
 2. Kui komisjon on seisukohal, et taotluses ei ole käsitletud üht või mitut olulist aspekti, või et vajalik on täiendav teave ühe või mitme olulise aspekti kohta, võib ta kolme kuu jooksul paluda taotluse esitanud liikmesriigil esitada täiendavat teavet. Ta edastab taotlejale need aspektid, mille kohta tuleb täiendavat teavet esitada.
 3. Kui komisjon on seisukohal, et täiendavat teavet ei ole vaja nõuda, või kui ta on nõutud täiendava teabe kätte saanud, alustab ta kuue kuu jooksul menetlust taotletud paranduse tegemiseks või teatab taotluse esitanud liikmesriigile põhjused, miks ta seda ei tee.”
- 13) Artikli 13 järele lisatakse järgmine artikkel.

„Artikkel 13a

Isikuandmete töötlemine

Isikuandmeid töödeldakse ja vahetatakse kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis 95/46/EÜ* ja Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EÜ) nr 45/2001** sätestatud eeskirjadega.

* Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 95/46/EÜ, 24. oktoober 1995, üksikisikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise kohta, EÜT L 281, 23.11.1995, lk 31.

** Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 45/2001, 18. detsember 2000, üksikisikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ühenduse institutsioonides ja asutustes ning selliste andmete vaba liikumise kohta, EÜT L 8, 12.1.2001, lk 1.”

- 14) Artikkel 15 jäetakse välja.
- 15) Artikli 15 järele lisatakse järgmised artiklid:

„Artikkel 15a

Delegeeritud volituste rakendamine

- 1. Komisjonile antakse õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte käesolevas artiklis sätestatud tingimustel.
- 2. Artiklis 12 osutatud õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte antakse komisjonile viieks aastaks alates Komisjon esitab delegeeritud volituste kohta aruande hiljemalt üheksa kuud enne viieaastase tähtaja möödumist. Volituste delegeerimist pikendatakse automaatselt samaks ajavahemikuks, välja arvatud juhul, kui Euroopa Parlament või nõukogu esitab selle suhtes vastuväite hiljemalt kolm kuud enne iga ajavahemiku lõppemist.
- 3. Euroopa Parlament ja nõukogu võivad artiklis 12 osutatud volituste delegeerimise igal ajal tagasi võtta. Tagasivõtmise otsusega lõpetatakse otsuses nimetatud volituste delegeerimine. Otsus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas* või otsuses nimetatud hilisemal kuupäeval. See ei mõjuta juba jõustunud delegeeritud õigusaktide kehtivust.
- 4. Niipea kui komisjon on delegeeritud õigusakti vastu võtnud, teeb ta selle samal ajal teatavaks Euroopa Parlamendile ja nõukogule.
- 5. Artikli 12 alusel vastu võetud delegeeritud õigusakt jõustub üksnes juhul, kui Euroopa Parlament ega nõukogu ei ole kahe kuu jooksul pärast õigusakti teatavastegemist Euroopa Parlamendile ja nõukogule esitanud selle suhtes vastuväiteid või kui Euroopa Parlament ja nõukogu on enne selle tähtaja möödumist komisjonile teatanud, et nad ei esita vastuväiteid. Euroopa Parlamendi või nõukogu algatusel pikendatakse seda tähtaega kahe kuu võrra.

„Artikkel 15b

Kiirmenetlus

- 1. Käesoleva artikli alusel vastu võetud delegeeritud õigusaktid jõustuvad kohe ja neid kohaldatakse seni, kuni nende suhtes ei esitata lõike 2 kohaselt vastuväiteid. Delegeeritud õigusakti teatavastegemisel Euroopa Parlamendile ja nõukogule põhjendatakse kiirmenetluse kasutamist.
- 2. Euroopa Parlament ja nõukogu võivad esitada delegeeritud õigusakti suhtes vastuväiteid kooskõlas artikli 15 a lõikes 5 osutatud menetlusega. Sellisel juhul tunnistab komisjon õigusakti kehtetuks kohe, kui talle on teatatud Euroopa Parlamendi või nõukogu otsusest esitada vastuväiteid.”
- 15) Lisasid muudetakse järgmiselt:

- (a) III lisa punkt 4 kustutatakse
- (b) Lisatakse IIIa lisa, mille tekst on esitatud käesoleva määruse I lisas.
- (c) Lisatakse IIIb lisa, mille tekst on esitatud käesoleva määruse II lisas.

Artikkel 2

Käesolev määrus jõustub kolmandal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Artikli 1 punkt 6 ja punkt 7, määral, mil sellega lisatakse artikkel 7d, hakkavad kehtima 1. jaanuarist 2015.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Brüssel,

Euroopa Parlamendi nimel
president

Nõukogu nimel
eesistuja